

מולין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא חז תא

חז תא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

דרך היצה"ר להסית האדם תחילה לעבירות קלות

היצה"ר מפתה האדם שישמע לו רק פעם אחת

איתא בגמרא (חגיגה טז) אם יצר הרע אומר לך חטא והקב"ה מוחל לך, אל תאמין. ודברי הגמרא מוקשים, מה כוונת היצר הרע בדבריו, ומדוע יקבל האדם דבריו שימחול לו הקב"ה בלי תשובה, ופירש ה**צ"ח** שהיצר הרע מפתה האדם לשמוע בקולו ולחטוא, ומרמה אותו שאחרי שיחטא נינח לו ולא יוסיף עוד לפתותו, ואז יוכל האדם להתחרט על חטאו ולשוב בתשובה ובודאי ימחל לו הקב"ה, ועל זה אמרו חז"ל שאסור להאמין לו, כי אדרבה אחרי שיחטא פעם כעצת היצר הרע אפילו בדבר קטן, שוב לא ינחנו היצר הרע ויוסיף לפתותו לדברים חמורים יותר, ומן הקל יוליכנו אל החמור, כי על ידי החטאים נכנסת טומאה וזוהמה בלב האדם, ומתוך כך נסתמת ממנו דרך התשובה.

הגובר על יצרו בעבירה קלה ניצל מן החמורה

הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה היה אומר, שהעצה הטובה להינצל מפיתוי היצר הרע, היא שידע האדם שדרך היצר הרע לפתות האדם בעבירה קטנה תחילה, ואם יצליח להכשילו ישוב לפתות אותו בעבירה חמורה יותר, וכך יוסיף להפילו מדחי אל דחי, כי עבירה גוררת עבירה, אבל כל עוד שלא עלתה בידו להכשילו בעבירה קלה לא יפתה אותו לעבור עבירה חמורה.

בכוח התורה נפטרים מן היצר הרע

איתא (ברכות לא) הנפטר מחבירו אל יפטר ממנו אלא מתוך דבר הלכה. יש לפרש שחבירו זה היצר הרע שהתחבר אל האדם משעת לידתו (סנהדרין צא), והעצה להיפטר ממנו היא על ידי שמתגבר בדבר הלכה, כי בכוח התורה אפשר להכניע היצר הרע מיד בתחילתו.

וכעין זה פירש בבית אברהם (פרי בהעלותך) שחבירו הוא היצר הרע המתחבר עם האדם משעת לידתו, ודבר הלכה לשון הליכה, שיהיה מוסיף והולך להתעלות ממדרגה למדרגה בכבישת היצר, ועל ידי כל התגברות על פיתוי היצר הרע יוכה להוסיף ולהתעלות בעבודת השם, ועל שם כן נקרא האדם מהלך (ראה של"ה מס' תענית תורה אור).

היצה"ר מקטין חומרת העבירות בעיני האדם

וזהו הפירוש בלשון הפסוק (בראשית ו ה) 'וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום', והרי 'אך' ו'רק' הם לשונות מיעוט, כי זו דרכו של היצר הרע להטעות את האדם שהעבירות המזדמנות לו הן קטנות ומועטות, וכך מכשיל את האדם בחטא ומן הקל יגרור אותו אל החמור, וזהו 'רק רע' שמפתה את האדם בדרך זו של מיעוט חומרת העבירות שבידיו. וכבר ידועים דברי חז"ל (סוכה נב) שהיצר הרע דומה בתחילה לחוט של בוכיא ולבסוף דומה כעבותות העגלה.

ואליה תשוקתו ואתה תמשל בו (ד ז).

ידוע הדבר ומפורסם הענין, שהיצר הרע המסית ומדיח אינו בא אל האדם תיכף להכשילו בעבירה גדולה וחמורה, כי הוא יודע שלא יטה לו האדם אוזן, אלא עבירה גוררת עבירה (אבות פ"ד מ"ב), והוא מתחיל להסיתו לעבירה קלה, ומפתה את האדם שיזלזל בדברים קטנים שאדם דש בעקיביו, עד שמכשילו בעבירות חמורות רח"ל.

כמו שאמרו חז"ל (שבת קה:) שכך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והוא הולך ועובד.

מילתא דפליאה

קריאת שם 'אדם' מוכיחה על חכמת אדם יותר ממלאכי עליון

במדרש (בר"ר יז ד) אמרו: אמר רב אחא בשעה שבה הקדוש ברוך הוא לבראת את האדם, נמלך במלאכי השרת, אמר להן 'נעשה אדם', אמרו לו, אדם זה מה טיבו, אמר להן חכמתו מרובה משלכם. הביא לפניו את הבהמה, ואת החיה, ואת העוף, אמר להם, זה מה שמו ולא היו יודעין. העבירן לפני אדם, אמר לו, זה מה שמו, אמר זה שור, זה חמור, זה סוס, וזה גמל. ואתה מה שמך, אמר לו, אני נאה להקרא אדם שנבראתי מן האדמה. ואני מה שמי, אמר לו לך נאה להקראות אדני שאתה אדון לכל בריותיך. יש להבין מה חכמה הייתה בו באדם הראשון שקרא את שמו 'אדם' ושעל כך אמר הקב"ה למלאכים 'חכמתו מרובה משלכם'.

'אדם' רמז לצירוף הרוחניות והגשמיות

אכן חכמה גדולה יש כאן, כי האדם כלול מגשמיות ורוחניות, ועל כך מעיד עליו שמו 'אדם' שהוא צירוף א' דם, אל"ף רמז לרוחניות האדם ששורשה אות אל"ף, ודם רמז לחלק הגשמי שבאדם, וכשהנשמה מאירה בגוף החומרי נקרא שמו אדם בשלמותו. ויש להוסיף ולבאר ש'דם' הוא בגימטריה 'אב אם' שמהם מגיע גשמיות האדם [כמו שאמרו בגמרא (קידושין ל:) ששלשה שותפין באדם הקב"ה ואביו ואמו], וזו השותפות הראויה שיהיה החלק הגשמי מתבטל אל החלק הרוחני שבאדם. אבל אם הדם שהוא חיות האדם מסית את האדם לחטוא ולעבור על מצוות התורה, הרי זה ביטול השותפות של הגוף הגשמי עם הקב"ה, ומפרידים את האל"ף מן ה'דם'.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כח הברכה בבני חיי מזוני נמצא בתורה

התפילין והתפילה ביום היא מתגדלת ונעשית פרוצוף שלם ומתוקן, והדבר תלוי בבני ישראל שהם בניה ועיקר נשמותיהם ממנה, ולכן צריכים להיות זריזים וזהירים בתקונה.

העלאת השכינה ותיקונה מבין הקליפות

זהו הרמז 'בראשית' היא 'שכינת עזנו', שבבילה 'ברא אלהים את השמים ואת הארץ', ובכל פעם 'והארץ' שהיא השכינה 'היתה תהו ובהו', כי בכל לילה היא נדחית ממקומה בעולם האצילות לעולם הבריאה, ועוד היא יורדת לעולמות יצירה ועשיה אשר שם ריבוי שליטת הקליפות [וזהו 'חושך על פני תהום', 'על פני תהום' עם האותיות בגימטריא 'יצירה עשיה', מקום שליטת הקליפות. וכמו שכתב האריז"ל בעץ חיים (שער מג הקדמה להדרוש): שבבריאה הקליפה מועטת מן הקדושה ונפרדת ואינה נדבקת, וביצירה הקליפה והקדושה בשיקול אחד ואינן מתערבים, ובעשיה הקליפה מרובה על הקדושה ומעורבים טוב ורע], ושם הוא 'תהו ובהו וחשך', אמנם אחר ירידתה לבין הקליפות היא זוכה להתברר ולהתעלות, על ידי 'רוח אלהים מרחפת על פני המים', עד שהיא מקבלת חמשה מיני אורות הנזכרים בפסוק, והיא מגיעה לשלמות בנינה.

עיקר בריאת האדם לדעת סודות התורה וזהו קיום העולם

עוד נרמז כאן לעורר האדם להעמיק בסודות התורה וברזיה, וזהו **בראשית** ראשי תיבות שורש בריאת אדם יחזקאל רזי תורה, וזו עיקר התכלית בבריאת שמים וארץ, כי עבודת האדם לדעת סודות התורה ולהכיר בוראו ומלכותו, ולעמוד לשרתו ולברך בשמו כל דבר ודבר על מתכונתו, ומי שלא השתדל לדעת אלהותו יתברך טוב לו שלא נברא, וזהו קיום כל העולמות והעמדתם כמו שנרמז בכתוב (ירמיה לג כה) 'כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת', 'ברית' בגימטריא 'סוד ה' במילוי אותיות [סמך וא"ו דל"ת - יו"ד ה"א וא"ו ה"א, עולה בגימטריא 'ברית'], תכלית בריאת 'חוקות שמים וארץ' לעסוק בסוד ה' ולשמור בריתו, ונרמז עסק סודות התורה בתיבת 'בראשית' כי זו סיבת בריאת שמים וארץ.

מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר

וזהו הרמז 'בראשית' ראשי תיבות בראשונה ראה אלהים שיקבלו ישראל תורתו, שכל ענין בריאת שמים וארץ בשביל ישראל שיקיימו את התורה, כדאיתא במדרש (ב"ר א ד) מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, וטעם כל הבריאה כדי שיקיימו ישראל את התורה ויכירו על ידה את בורא העולם, וידעו כי הקדוש ברוך הוא, היה הוה ויהיה, אין עוד מלבדו, ויתחזקו ליראה ולאהבה אותו ולעבדו בלבב שלם.

בראשית רמז לקבלת מלכות שמים

והנה עיקר עבודת בני ישראל שבבבילה נברא העולם, שיקבלו עליהם מלכותו יתברך בכל עת, וזהו הרמז שכתב הרה"ק האביר יעקב ע"ה במחשבו הלבן, 'בראשית ברא' עם ב' כוללים בגימטריא 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' [וכן כתב בפני דוד להחיד"א (בראשית ד"ה בראשית) בשם זקן אחד דחיל חטאין, ושיבך את הדברים כי בתחילת התורה נרמז יחודו יתברך, וכל כוונות סוד הייחוד רמוזות בתיבות אלו, כמו שכתב בזוהר וכתבי האר"י זצ"ל שהכל רמזו בתחילת התורה. ועוד ציין שם לספר צבי קודש (סוף דף ב) שכתב גימטריא זו, ולפיכך פתח רבינו הקדוש תחילת המשניות במצות קריאת שמע], כי עיקר הבריאה היא כדי שידעו ויכירו בני ישראל שהש"י הוא אלהינו יחיד ומיוחד, וחייבים אנו לאהבה וליראה אותו ולייחדו ביחוד שלם.

תיקון השכינה בכל יום ע"י מעשינו

כמו שנרמז בראשית התורה עיקרי יסודותיה ותכלית בריאת העולם, כך גם נרמז כאן העבודה המוטלת עלינו לתקן במעשינו את השכינה הקדושה ולהשיבה על מכונה, אחרי שהיא יורדת ומתמעטת בכל לילה בבחינת הגלות השכינה, ובני ישראל בעבודתם מתקנים אותה בכל בוקר, וזהו הרמז 'בראשית' בגימטריא 'שכינת עזנו', כי עיקר כל עבודת התורה והמצות הוא לתיקון בנין השכינה [ענין בנין השכינה בכל יום מחדש נתבאר בשער הכוונות (דרושי התפילין אות ה) שבחצות הלילה המלכות מתמעטת ויורדת לעולם הבריאה, ובאור הבוקר היא עולה לאצילות, ובכח עסק התורה בלילה והנחת

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (א א). כל הברכות כולם מצויות בתורה, וכבר בתחילת התורה נרמז לנו שברכת בני חיי ומזוני גנוזה בתורה, וזהו הרמז 'בראשית ברא', כי 'ברא' רמז לחיי לשון 'בריא', וכן 'ברא' רמז לבנים בלשון ארמית, וגם ענין המזונות נרמז כאן כי 'בר' הוא תבואה כמו 'לשבור בר' (בראשית מב א). וכן 'ברא' [עם הכולל] עולה בגימטריא 'בני חיי מזוני'. ובנוסף אפשר למצוא רמז בראשי תיבות 'ברא' בני ר'פואה א'וכל.

בראשית ברא רמז למלכותו בעולם

וכמו שנרמז בתיבת **בראשית** השפעות המועדים והברכות, כן נרמז בה גם יסודות התורה וקיום העולם, וכמו שכתב מו"ר זקני ע"ה בספרו הקדוש **מחשבו הלבן** (בראשית ד"ה בראשית) 'בראשית ברא' בגימטריא 'כתר מלכות', וכן 'בראשית' עם מילוי האותיות האמצעיות בגימטריא 'מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא', כי עיקר תכלית בריאת העולם לפרסם כבוד מלכותו בתחתונים, ועל מי יקרא ה' יתברך מלך חנון ורחום ושופט אם לא על נבראיו, וכמו שמבואר בדברי רבינו האר"י ז"ל.

תכלית הבריאה שתתגלה מלכותו בעולם

זהו גם הרמז בנוסח הברכות 'מלך העולם', כלומר במה ניכרת מלכותו, במה שברא את העולם, ולכן נרמז בתחילת תורתנו הקדושה ענין מלכותו בעולם, לומר שעיקר הבריאה הוא כדי שייקרא הקדוש ברוך הוא מלך על בראיו, ובשביל זה ברא 'את השמים ואת הארץ'. ולפיכך לא נזכר בתחילת הבריאה כי אם שם אלהים, כי לשם כך נברא העולם כדי שיקבלו הברואים אלהותו שיהיה דיין ומושל עליהם.

תכלית התורה להכיר את הבורא

זו תכלית כל התורה שתתפרסם מלכותו בעולם, ו'התורה' בגימטריא 'ה' מלך ה' מלך ה' 'מלך לעולם ועד' עם הכולל, כי עיקר בריאת העולם כדי שיקבלו ישראל את התורה, ויכירו מתוכה שה' יתברך היה הוה ויהיה, בבחינת מְלַךְ מְלַךְ וימלוך, אין עוד מלבדו, ויתחזקו ליראה ולאהבה אותו ולעבדו בלבב שלם.

מילין וקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

חשיבות הגדרות והסייגים לקיום התורה

עיקר השמירה למוח האדם מהרהורי עבירה

ועיקר השמירה היא לשמור את מחשבותיו שיהיו בקדושה, וכן אמר הרה"ק ר' שלמה לייב מלענטשנא ע"ה (תולדות אדם וישלח ד"ה ויירא הא') כי 'מעקה' ראשי תיבות ה'רהורי ע'בירה ק'שין מ'עבירה, שזה הוא המעקה הטוב ביותר לשמור מחשבותיו שלא ישוטטו בכל, ועל זה מצוינו התורה הקדושה 'ועשית מעקה לגגך' דהיינו הראש. וכפשוטו נראה לבאר הענין על פי המקובל **מהבעל שם טוב הקדוש ע"ה** (עמוד התפילה פר' נח אות נו) שבמקום שמחשבתו של אדם, שם הוא נמצא, משכך כשלא רוצים להגיע לידי עבירה חלילה מוכרחים לשמור על המחשבה שכן כבר במחשבה נמצא הוא במקום חטא ועלול להיכשל. ובזה גם יובן הנאמר בשם האר"י הקדוש ע"ה שגם בכל שוגג יש מזיד שקדם לו, כי לפי האמור אם הקדים המחשבה הרי שהביא עצמו לידי חטא וקרוב למזיד הוא.

שליטה על המחשבות כמו ששולט בעל הבית על דלת ביתו

במהות המעקה יש לרמוז במעשה הנודע, חסיד גדול בא אל רבו בתחינה ובקשה שיתן לו עצה להתגבר על מחשבותיו שכן כמעט ואין אפשרות על פי טבע לשלוט במחשבותיו. אמר לו הרבי לך נא אל הרב הקדוש מזיטומיר בעל אור המאיר, הוא ודאי ישיאך עצה הוגנת. הלך החסיד כמצות רבו והקיש על דלתו של האור המאיר אך למענה לא זכה, התחיל לזעוק מרה כי עומד הוא ברחוב הקפוא וכמעט מסוכן הוא להתעלף, אך גם לשמע דבריו נמנע הרבי לפתוח לו את דלתו. כך שהה שם כל הלילה בתחנונים שיתנו לו להיכנס אך לא נענה. חזר החסיד לרבו ואמר לו שלא זו בלבד שלא השיאו עצה הוגנת, עוד זנח אותו מחוץ לביתו בכפור הנורא. ענה לו הרבי, עצה הוגנת השיאך האור המאיר, בכך שהראה לך שבעל הבית הוא המחליט למי לתת להיכנס ולמי לא, ובזה השכילך בינה כי ניתן גם ניתן לא לתת למחשבות להיכנס למוחך כי מי שהוא בעל הבית הוא זה שיכול להחליט מי יכנס ואין מהרהר אחר דבריו. וזהו המעקה בפני המחשבות כי הדלת פתוחה רק למי שבעל הבית חפץ ואלו שלא חפץ בהם יתקלו במעקה החוסם כניסתם.

הגדר הרי הוא מחוסר שמירה כעיר פרוצה לפני הגנב, ובכך נוח הוא להכשילו בעיקר העבירה מבלי שיהיה בכוחו להתנגד עוד.

גדר גדול לקיים 'קדש עצמך במותר לך'

יותר מזה כתב הרב מקו"ז גלוב ע"ה בספרו **ארץ צבי** (בראשית ד"ה והנחש) כי כך היא דרכו של היצר הרע שלא להסית את האדם בתחילה לעבירה חמורה, כי בודאי יסרב האדם לשמוע לו ולהמרות פי ה' בעבירה חמורה, וכל שכן בצדיקי עולם כמו אדם הראשון וחזה יצורי כפיו של הקב"ה, שהיה יודע בהם שאי אפשר להסית אותם מיד לעבירה כי לא יאבו לו ולא ישמעו אליו, אלא התחכם עליהם להכשילם בעניין 'קדש עצמך במותר לך', שלא לנהוג איסור בדברים המותרים להם, ואחר שישמעו לו למלאות תאוותם מן ההיתר בכך יסיתם גם אל האיסור.

וזה היה תחילת דבריו עם חוה לבדוק אם אכן זהירה היא לפרוש מן ההיתר כגדר וסייג מן האיסור, וכאשר השיבה ואמרה לו 'מפרי עץ הגן נאכל' הבין כי ממלאת היא תאוותה בפירות הגן המותרים לה בלי שום גבול וסייג, ובראותו כי כן ממילא ידע כי עתה תיפול ברשתו באיסור, כי מי שפורץ גדר זה של 'קדש עצמך במותר לך' קל מאד להחטיאו גם בעבירה גמורה, ובכך היתה תחילת דרכו להסיתה לאכול גם מעץ הדעת טוב ורע.

להישמר מן הנדמה לו כהיתר כי היא מקור האיסור

וזהו עניין קדש עצמך במותר לך וכמו שפירשו 'במותר לך' שהינך חושב שזה מותר, כדוגמת מחשבות לא טהורות שהאדם מתיר לעצמו בטענה שאינו עושה עבירה בפועל, אך האמת שמן היתר זה יבוא חלילה לידי מזיד בעבירה. ועל דבר זה כתבה תורה (דברים כב ח) 'ועשית מעקה לגגך', ודרשו **רבותינו ע"ה** הכוונה שכדי שחלילה 'לא תשים דמים בביתך' יש לעשות גדרים וסייגים ולהישמר מכל דבר המביא לידי חטא, ובשום אופן לא להורות היתר ולבטל שום גדר וסייג כדי שלא יבוא על ידם לגעת באיסור.

ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו (י).

מעיקרי עבודת ה' היא הפרישה משערי ההיתר העלולים להביאו חלילה וחס לידי איסור. דבר זה נלמד מדברי המשנה באבות 'ועשו סייג לתורה', וכמו שלמד מזה בעל **החובות הלבבות** (שער התשובה פ"ה) ואמר: עניין עזיבת המותר המביא לידי אסור, כדברים המסופקים אם מותרים הם או אסורים, כמו שנאמר על קצת החסידים שהיו פורשים משבעים שערים משערי המותר, מיראתם שער אחד משערי האסור, וכמו הסייגים שצוו עליהם רבותינו ז"ל ואמרו 'ועשו סייג לתורה'.

תחילת פיתוי היצר לפרוץ גדרים וסייגים לתורה

וזו היתה עצתו של הנחש לפתות את חוה לעבור על הגדר שהציבה לעצמה שלא לגעת בעץ הדעת, כי עיקר המצוה לא היתה אלא 'ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו' (בראשית ב יז), והיא הוסיפה לגדור עצמה גם מנגיעה כמו שאמרה 'לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו' (שם ג א), והתחכם הנחש להכשיל אותה בנגיעה בעץ הדעת, ואחר שגרם לה לעבור על מה שגדרה עצמה כבר היה בקלות להכשיל אותה גם באיסור עצמו, ואמר לה כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה (רש"י שם פסוק ד).

על דרך זה הובא דבר נאה **במתוך מדבש לרבי יצחק פרחי ע"ה** (פ"א) לפרש את דברי חז"ל (ויק"ר כו ב) אמרו לו לנחש מפני מה אתה מצוי בין הגדרות אמר להם מפני שפרצתי גדרו של עולם. והוא תמוה, כי מאי איכפת לן אם הוא מצוי בין הגדרות או במקום אחר, ומה לנו לדעת היכן הוא מצוי. ועוד צריך להבין התשובה שהשיב 'אני פרצתי גדרו של עולם', איך נתיישב בזה הקושיא מדוע הוא מצוי בין הגדרות. אך הוא הדבר אשר דיברנו, כי זו היא דרכו של נחש להיות מצוי להסית האדם בין הגדרות והסייגים שהוא גודר עצמו מן החטא, וכששואלים אותו מדוע מצוי אתה לפתוח בהסתה על עניין הגדרים ואינך מסית מיד לעבור העבירה עצמה, משיב הנחש תשובה ניצחת ואומר 'מפני שפרצתי גדרו של עולם', כי כבר מראשית הבריאה נוכחתי לראות שכן היא הדרך להכשיל האדם, לגרום לו לפרוץ את מה שגדר וקיבל על עצמו, וכיון שנפרצה

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל

